

מהפך הקדוש

"זרע שמשון"

לרבי שמשון חיים נתמני זי"ע

פסוק "עשרת חכמים עשרם עשרם אילת כסילים אילת" (משלי יד, כד) הפך של "אילת כסילים אילת" וכן במה שאז"ל עשר בשביל שתתעשר. ובפ"ו דברכות אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה בר אלעאי, בא וראה מה בין דורות הראשונים לדורות אחרונים, דורות הראשונים היו מכניסים פירותיהם דרך (טרקסיות) מרקסיון כדי להניבם במעשר, דורות אחרונים מכניסים פירותיהם דרך גגות חצרות וקרפיות כדי לפזרן מן המעשר, לפיכך לא נתברכו פירותיהם. ובפ"ט דברכות, כל מי שאינו נותן תרומות ומעשרות לכהן, סוף נצרך לכהן ע"י אשתו שנאמר וכו'. ועוד אמרו "איש איש כי תשטה אשתו" – אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. וכן יובן הפסוק "עשרת חכמים עשרם" – שכאשר יתברכו פירותיהם ויתעשרו, זהו עטרה להם שהוא סימן שמקמיין המצוה כהלכתה, אמנם "אילת של כסילים" – להכניסם דרך גגות וקרפיות, זה יגרם ל"אילת" אחרת דהיינו אילת של אשתו שבשביל שלא נתן המעשרות לכהן תשטה אשתו.

שמעון הצדיק התפעל מדבריו, נשק על ראשו ואמר לו: "בני! פמוך ירבו נזירי נזירות בישראל. עליך הכתוב אומר: 'איש כי יפליא לגדר נזיר נזיר להזיר לה'."

ויש להבין, אם שערותיו של אותו בחור גרמו לו למחשבת עברה, מדוע בחר לעשות זאת בדרך של נזירות, הרי יכל להתחזק מיד את שעריו וחסל. ועל פי הנזכר, נראה לומר, שכאשר עלתה בראשו מחשבת עברה, חשש הבחור שמא מקורה בקלקול פנימי המקנן בו. במצב כזה, עליו לשרש את הקלקול ולהסירו לגמרי לפני שיתפתח ואז יהיה מאחר. שהרי, כאמור, גם נפילתה של הסוטה לא החל ברגע אחד, אלא בצרוף של פשלונו ששננחו ולא טפלו מבעוד מועד, דרדור אותה עד למעשה הנורא. וכדי שהקלקול לא יתפשט ויגיע למצב של "סוטה בקלוקלה", בחר להתרחק מן העברה לצד הקוטבי, הקיצוני שמנגד – לנזירות, "נזיר עצמו מן היין".

חברותא של שבור

כאמור, החכם יגן על עצמו מבעוד מועד, ולא יפנס למצבים שלא יוכל לצאת מהם. וכשאינו מכיר את המנון הנכון, ינקט בשב ואל תעשה. לא פעם יוצא מפינו המלים: "מה כבר יכל

נקודת האמצע שבין הקדוש לטמא

הפריזה במתן, ובשם החברות והפתיחות לא חששה לחבר לרעים, והשתיה רבתה ללא רסון, התדרדרה להפקרות ומשם קצרה הדרך לעברי פי הפחת. על דרך מאמר חז"ל במשנה (סוטה פ"א מ"ד) – "הרבה יין עושה, הרבה שחוק עושה, הרבה ילדות עושה, הרבה שכנים הרעים עושים".

הנזיר הקדוש

והנה התלמוד (נדרים דף ט; נזיר דף ד) מספר על ראש התנאים שמעון הצדיק זי"ע, ששנמנע מאכילת אשם נזיר שנטמא. בתלמוד ירושלמי מובא שגם מקרבנו של נזיר טהור לא אכל, משום שהנזיר מונע עצמו מפעולות שלא אסרה עליו התורה. התורה התיירה לשמות יין (פסוק במדה נכונה) ואלו הנזיר הוסיף על עצמו אסורים ובכך צער את עצמו, והקב"ה לא חפץ שצדק יצער את עצמו לחנם (אם לא לכפרת עוונות וכדו' אך לא בזה נעסך במאמר זה). ומסבירים, שעל האדם להתמקד בצווי ה' ית' ולא להוסיף על עצמו אסורים אחרים.

אך פעם אחת יצא שמעון הצדיק מגדרו ואכל בשמחה מאשמו של נזיר. על השתלשלות הדבר ספר שמעון הצדיק.

היה זה כאשר בא בחור נאה לבית המקדש, שערו הארוך גלש על כתפיו. הבחור הנזיר בקש להקריב את קרבנותיו כהוראת התורה. בשיחתו עם ראש חכמי התורה, ספר שבא מאזור הדרום, שם היה רועה את צאנו של אביו בשדות.

יום אחד, כשבא לשדות מים מהמעין, ראה כבמרעה את דמותו במים ונכח שעריו הנאה הציפו את ישותו רגשות של גאונה. באותם רגעים חשב לעצמו לזנוח את רעיית הצאן ואת שדות המרעה, לצאת לעיר ולהנות מתענוגיו.

אלא שמיד הלמה בו ההפך שהיצר הרע המסית, עומד להשתלט עליו ולהפילו לפחת העברה, שמשם קצרה הדרך לשואל. הוא הרהר בכעס על המחשבה הסותרת שפמעט גרמה לו להרס את חייו בעולם הזה ולאבד את חלקו בחיי העולם הבא, ותמה על עצמו איך התגאה בעולם שאינו שלו, עולם זמני ובר חלוף, עולם של מעבר ונסיון לקראת חיי הנצח והגמול לשבת או לחסד.

באותו רגע קפץ הבחור ונשבע לקבל על עצמו נזירות, ואת אותם שערות נאות שכמעט גרמו לעברה, כעת יקצץ לשם מצוה (שכן על הנזיר לגלח את כל שעריו בתם ימי נזירותו).

בפרשתנו ישנם שתי הוראות הסמוכות זו לזו; תורת הסוטה המצביעה על הסתאבות והשתתה ומיד לאחריה תורת הנזיר המבטא צדקות מפליגה. שניהם מיוחדים בקיצוניותם ואינם נחלת הרב.

הנזיר נחשב לחריג באוכלוסיה בהיותו מפרש מרוב מעשי בני אדם. ולכן התורה פותחת את פרשת הנזיר בלשון "אדם כי יפליא", לשון פלא, שמעשיהם נחשבים לפלא ביחס לשאר בני אדם, אלו יחידי סגולה המתרחקים עד הקצה האחרון מהנאות העולם. (ע"פ ה"אבן עזרא). ולהבדיל, בקצה האחר מקדשת הנזיר, עומדת הסוטה הטמאה. שנהשבת גם היא לחריגה שצבור אנושי יוקיע את נבלותה ולא יסבל את נוכחותה במקומו.

והנה, על אף המרחק התהומי ביניהם, הצמיד נותן התורה ית"ש את שתי הפרשות, את פרשת הסוטה הטמאה לפרשת הנזיר הקדוש. והדבר אומר: דרשני!

ועל כך אמרו חכמים (ברכות סג ע"א; סוטה ב ע"א): למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לה, הוראה סוטה בקלוקלה, נזיר עצמו מן היין. כי אין הנזירות נועדה לצער את האדם ולמנע ממנו להשתמש בעולם לצרכו. ומעבר למה שאסרה תורה, לא נאסרו על האדם הנאות העולם הזה, ואמרו חז"ל (תענית יא ע"א ועוד) שהמצער את עצמו לחנם נחשב חוטא. ואין דבריו במאמר זה בסגוף לכפרת עוונות. מטרת הנזירות לקדש את האדם שלא יפול בתאוות החמר. הקדוש יודע את המנון הנכון בשמוש בעניני העולם הזה וכך הוא נשמר שהענג לא יהפך לנגע.

ולכן פשאדם נכח שהנאות מתרות אלו חורגות מהמסגרת הנכונה, כשהם עוברות את גבול 'הטעם הטוב' ובגללם עלול הוא להתדרדר למצבים לא טובים, עליו להתרחק ולהזיר עצמו מהם עד שיידע בעצמו, בראיה בלתי משחנת, שהוא כשיר שוב להנות מאותם הנאות מבלי שיפריעו את שלות חייו.

דגמה לכך נותן לראות ביין ובכל משקה כוהלי. הללו יפים במדה ובמנון הנכון ואפילו יש בהם תועלת לתקינות הגוף. אך כשהן חורגות מהמתן, כששקים חשש ש'הגלים יקום על יוצרו' יש להנזיר מהם ויפה שעה אחת קדם.

גם הסוטה לא נולדה כך. קדמה למעשה הנפשע מעשים שלכאורה מתרים, אך כאשר

להיות אם אני אנסה?", "תמיד יש פעם ראשונה". אף המלים האלו פותחים פתח לדברים הכי גרועים בעולם שאחרי שכבר נכנסת להם קשה לך לצאת מהם. גם המסממים הכי גדולים בעולם התחילו רק לנסות! אבל אחרי שנכנסו 'לחמור' היתה הדרך חזרה קשה במיוחד. הפתרון הנכון זה לא להתקרב, להתרחק מהכעור ומההדומה לו. גדר את עצמך בדברים המתים לך ולא תפול לדברים האסורים עליך. וכך מספרים בעלי המוסר על אותו שכור שהטפה המרה השתלטה עליו וכדי לממן את השתיה מכר כמעט את כל חפציו. פעמים רבות ניסה להגמל בכחות עצמו ללא הצלחה. כיון שכל החליט ללכת לרב פקח שייצג לו ויגמל אותו מיין שרף. לאחר שהרב שמע את כל טענותיו, יעץ שיוציא מביתו כל מה שמזכיר ונראה כמו משקה. "אם בכל זאת תרצה לשתות, ולא תוכל להתאפק, אזי תעשה זאת בחברותא, כלומר הזמן לביתך חבר ויחד אתו תשתה את המשקה, חברך ישמר שתשתה בפמות הנכונה שלא מביאה לידי שכרות". סבר השכור וקבל. יום אחד נתקף בתאנה לטפה המרה, ורץ לחנות ובפרוטות האחרונות שמצא, קנה בקבוק יי"ש (= יין שרף, שתיה חריפה). כששב לביתו, ובא לשתות נזכר בדברי הרב "לשתות רק עם חבר". בעיה קשה. אולי בעוד שעתים או שעה יבוא החבר לבית ומה עושים עד אז? החליט השכור: "לפחות אכין על השלחן כוסות שמיד כשיבוא - נוכל לשתות ביחד". עתה, לאחר שהכוסות היו מנחים על השלחן, חשב השכור: "אולי כדאי למלא את הכוסות כדי שמיד כשיבוא החבר נוכל לשתות יחד ללא שהיות". ואכן הוא מזג את הכוסות. הריח החריף הפה בנחיריו ונפשו עמדה לצאת ממקומה. הוא נתן בכוסות עיניו, עינים פלות אף הדקות עברו בעצלתים. זבוב שחג מעל הכוס של החברותא הטריד את מנוחתו, הזבוב עשה כמה סיבובים וצנח לכוס של החברותא. השכור מצמץ בעיניו גם פן חברותא, הוא הביט בזבוב וקרא בחדונה: "שלוש עליכם חברותא, מר זבוב לא חשבת שתארח לי לחברה, לא משנה, טוב שבאת". מיד הוא הוריק את כוסו לקרבו וגם עזר 'לחברותא' לסים את הכוס ואפילו מזג כוסות נוספים... וחזר לסורו. המעידה הקלה דרדרה אותו במדרון החלקלק של השכרות, פעת נדרש

להגבלות קשות יותר: אלו לא היה מכין את הכוסות על השלחן ולא היה מזוג את הכוס, היתה תאנתו שוקטת ובבא החבר היה שותה עמו במנוח הנכון. **המסמר שהרס את הבית** ובפרט נצרך האדם לשימת לב בפעולות שיש בהם קרבה לעברה, גם כאלו הנחשבים לקטנים בעיני האדם. וכבר אמרו חכמים ז"ל שדרפנו של היצר הרע מתחילה בפעולה קטנה, לפעמים זו מחשבה שמתפשטת לכדי דבור ומשם הדרך עלולה להתפתח למעשה עברה הגוררת אחריה עברות נוספות. מספיק שהאדם פותח פתח קטן ליצר הרע, והיצר בערמומיותו כבר יתאזרח בלבו ויגרר אותו לגרוע מכל, כמו שהיה עם הנוכל הערמומי שלקח במרמה את הבית. וכפי שמספרים, חמדן אחד חמד את הטירה היפה שבמרפזו העיר וחשק לקחתה לעצמו. פנה לבעל הבית והציע לו סכום נאה תמורת הנכס. אך בעל הבית סרב לשמוע על ההצעה: זו ביתי ואיני חפץ כלל למוכרה. אך החמדן לא הרפה והעלה את המחיר לכדי כפלים. אך בעל הבית אטם אָזְנו: הבית לא למכירה. בשלב זה החל החמדן בצעדים לרכישת אמונו של בעל הבית בדרכי ערמה. מידי פעם שלח לו מתנות קטנות, שתף אותו בטיולים ובמסבות. בעל הבית חש כלפיו חבה ורעות, והשתדל להחזיר לו בגומולו ואף ארח אותו בביתו... ערב אחד, כשהסבו לשלחן עמוס במעדנים, פנה החמדן הנוכל להצעה לבעל הבית, שהיות והוא מחבב אותו ואת ביתו, חפץ הוא לרפוש מסמר קטן בטיירה. רק מסמר קטן, שתמורתו הוא מוכן לשלם סכום רב. בעל הבית לא חשש (או לא חשש מספיק...) והסכים להצעה, בכל זאת מדבר בסנטימטר בודד... מיד הוציא הנוכל חבילת שטרות מרשרשות ותקע אותם ביד בעל הבית. "תספור שוב, שחם וחלילה לא יהיה טעות" - אמר בקריצת עין שבעל הבית לא עמד על פשרה... הנוכל הוציא טפסים רשמיים ובעל הבית חתם על החוזה. זמן קצר לאחר מכן קם הנוכל ויצא מהבית. ובעל הבית עלה על יצועו. כעבור מספר שעות, בעוד לילה, נשמעו דפיקות על הדלת. בעל הבית קם בבהלה והפתח לפגש בנוכל שעמד בפתח כשעל פניו מרוח חיוך רחב. "שכחת משהו בבית?" - שאל. "לא, השיב הנוכל, הכל בסדר גמור. רק

רציתי לראות את המסמר שלי". הוא לא חפץ לתשובה ונגש למסמר. לאחר שלטף אותו מספר פעמים הניח עליו שק גדול ויצא מהבית. אך בזה לא תם. לפנות בקר, באשמת השלישית נשמעו שוב דפיקות על הדלת. שוב היה זה הנוכל. "ומה עכשו?" קרא בעל הבית בעצבנות. "שום כלום. בסך הכל באתי להחליף את השק". "אבל עכשו, באמצע הלילה?" "כן, זה הזמן שלי. אינך יכול לעכב בעדי. תסתכל בחוזה". הדבר נמשך מידי ערב. כל פעם בא הנוכל עם תרוץ אחר ולהחליף את השק שעל המסמר שלו. ניסה בעל הבית לחזור בו מהעסקה "אתן לך את כסףך בחוזה, ואף אוסיף לך עוד". אך הנוכל סרב: "בשום אופן לא. זה המסמר שלי. פעם אחת תקרא את החוזה טוב ושים לב על מה אתה חותם. אין אפשרות חרטה". בעל הבית התחנן על נפשו, שאינו יכול לפגוע בפרטיותו. צדין קים חק להגנת הדין... הנוכל חיך בשטניות ואמר: "נכון מאד, ולכן בשם סעיף נסתר בחק הזה, השק שלי דיר אצלך, ואסור לך להסירו בשום אופן". בעל הבית נדהם, והנוכל הוסיף בקול לחש: אתה עוד תחפש אותי. מאז אותו יום לא בא הנוכל לראות את המסמר שלו. בעל הבית חשב שעשה אפשר לנשם לרוחה, אך מיד התבדה והבין כי לא נתן לנשם גם בצמצום... כי מהשק יצא ריח חריף ביותר, שגרם לו לסתום את כלי הנשימה. התברר שהנוכל הניח נבלה סרוחה בשק. בעל הבית נאלץ לעזוב את הבית. לאחר מאמצים מצא את הנוכל. "השק שלך מפריע לי תוציא אותו. איני יכול לשוב לבית מחמת הריח". "מה זה ענייך? הרי זה בריאות! הנבלה תלויה על המסמר שלי" אמר בצניניות אכזרית תוך שהוא מגופף בשטר - "קניתי את המקום ונכוחי להניח עליו כל חפץ". וכך בסופו של דבר הצליח הנוכל להשתלט ולקחת את הטירה בפרוטות מועטות. והכל התחיל עם אזהרות קטנה שנתן לנוכל. והנמשל מוכן, כשאדם נותן אזהרות ליצר בדבר קטן, ישלט בכלו. השם יתברך יצילנו וישמרנו שלא נבוש ולא נפשל לעולם ועד.

משיחת אחד המגידים שליט"א
הגיש משה אלחיו ש. (טל' 050.4125671)
שבת שר' ומברך

נפלאות הבורא ית"ש

עשה הבורא ית"ש שהעצמות של בעלי הפנה, ביחס לבעלי חיים אחרים, במעט חלולות. העצם נתמכת מהיזים שבתוכה. בתוך העצם מפזרים ביסי אור. הנוצות יוצרות משטחי פנה וזנב. כדי לקבל את התמיכה הנכונה באור, עשה הבורא ית"ש ששולד עצמותיו של העוף יהיה (לרוב) קל אף יותר מנוצותיו. גם המקור של העוף (שבאמצעותה עוף טורף מרשש נבלות...) עשוי מחמר בעל משקל קל, המתאם ליכולות התעופה.

שלוב של בח וקלילות

להעלאת יונה בן בנימין לרפואת מלכה בת מארי ורחמונה לזיווג הגון אפרים ורחיה בן חנה חנינה • מאיר ישועה בן שולמית • עמרם בן סוניה • אליהו מכלוף בן שמחה • אברהם דוד בן חנה חנינה • מאיר בן מיכל דוד

לתגובות, הערות וקבלת הגיליון באימייל mas19514@gmail.com

לתגובות, הערות וקבלת הגיליון באימייל 3475998229 • טל' 3475998229